

Domsagohistorik

Falu tingsrätt

Text: Elsa Trolle Önnerfors

Tings- och rådhusinventeringen 1996 - 2007

Eva Löfgren
Ylva Blank
Henrik Borg
Elsa Trolle-Önnerfors
Johanna Roos

Falu tingsrätt

Utvecklingen fram till slutet av 1600-talet

På landskapslagarnas tid var Svealand indelat i land och hundraden.¹ Under medeltiden utgjorde Dalarna ett enda hundrade. I hundradet fanns emellertid tre domkretsar (tredingar). Senare utgjorde de olika socknarna hundradets domkretsar.² Sverige fick en enhetlig domstolsorganisation/terminologi på landsbygden då Magnus Erikssons landslag infördes på mitten av 1300-talet. I Dalarna fick man emellertid inte någon häradsindelning även om de andra delarna av landslagen trädde i kraft. På 1300-talet började man dock att hålla ting i socknarna istället för i tredingarna. Socknarna motsvarade alltså tingslag. Man övergick också till att kalla domhavanden för häradshövding. Det fanns inte något gemensamt tingsställe för Dalarna, utan häradshövdingen reste runt i landskapet och höll sockenting.³

Eftersom Dalarna hade en annan rättslig organisation/terminologi än resten av Svealand, så fick Karl XI:s reform 1680 inte samma genomslagskraft i Dalarna som i resten av landet. Rättsskipningen i landskapet sköttes sedan 1625 av två landsdomare, även kallade lagläsare. 1682 erhöll dock en av domarna titeln häradshövding. I och med detta erkände Dalarna (Kopparbergs län) officiellt de principer som resten av Svealand antagit genom 1680 års reform. Det dröjde dock till 1686 innan reformen var slutgiltigt genomförd. Båda domhavanden fick då titeln häradshövding.⁴

Utvecklingen från slutet av 1600-talet fram till början av 1900-talet

På 1680-talet var Dalarna indelat i två domsagor: Kopparbergs östra och Kopparbergs västra domsaga.⁵ Vissa förändringar genomfördes inom domsagorna 1687.⁶ 1780 delades Kopparbergs östra i två nya jurisdiktioner. Skedvi, Kopparberg, Vika, Svärdsjö, Sundborn och Torsångs tingslag bildade en egen domsaga medan resterande tingslag (Tuna, Leksand, Gagnef, Rättvik, Mora, Orsa, Älvdalen och Särna) kvarstod i Kopparbergs östra domsaga.⁷ Den sistnämnda domsagan utökades med Folkare, Husby och Hedemora tingslag 1799. Domsagans benämning blev från och med nu Kopparbergs lagens och Näsgårds läns domsaga.⁸ Samtidigt överfördes Sätters tingslag till den förstnämnda jurisdiktionen.⁹

Falu domsaga bildades 1858 då en sammanslagning mellan Kopparbergs östra domsaga och Kopparbergs lagens och Näsgårds läns domsaga genomfördes. Under andra hälften av 1800-talet ingick alltså följande tingslag i Falu domsaga: Stora Tuna och Gustafs tingslag, Torsångs tingslag, Vika, Knifva och Hosjö tingslag, Kopparbergs och Aspeboda tingslag, Svärdsjö tingslag samt Sundborns tingslag. I Falun hade hela domsagan tingsstad för rannsakingar med häktade.¹⁰

¹ Inger, 1997, s. 44. (Götaland var å andra sidan indelat i land och häraden.)

² Inger, 1997 s. 45.

³ Inger s. 47. Jfr Almquist s. 160.

⁴ Jfr K.Br. den 28/4 1686 (Almquist s. 165).

⁵ I Kopparbergs västra domsaga ingick följande tingslag: Nås, Järna, Floda, Malung, Lima, Äppelbo, Grangärde, Norrbräcke och Söderbräcke. Kopparbergs östra domsaga omfattade tingslagen Säter, Folkare, Husaby, Hedemora, Skedvi, Kopparberg, Vika, Svärdsjö, Sundborn, Torsång, Tuna, Leksand, Gagnef, Rättvik, Mora, Orsa, Älvdalen och Särna (Almquist s. 167).

⁶ Sätters, Folkare, Husby och Hedemora tingslag överfördes från den östra domsagan till den västra (Almquist s. 167)

⁷ Almquist s. 166.

⁸ K.Br. den 4/12 1798 (Almquist s. 167).

⁹ Almquist s. 166.

¹⁰ *Nya lagberedningens betänkande* 1884, s. 76.

Stora Tuna och Gustafs tingslag hade fram till 1910 sitt tingsställe vid Stora Tuna kyrka. Torsångs tingslag hade sin tingsplats vid kyrkan i Torsång fram till 1910. Vika, Knifva och Hosjö tingslag hade tingsställe vid Vika kyrka. Tingsstället flyttades i början av 1900-talet till Falun (se nedan). Falun var tingsställe för Kopparbergs och Aspeboda tingslag.

Svärdsjö var tingsställe för Svärdsjö tingslag fram till 1888. Ett kombinerat tingshus och sockenstuga fanns på platsen redan i början av 1600-talet. I Nya lagberedningens inventering av svenska tingshus på 1880-talet omnämndes ett tingshus som låg mitt emot kyrkan, strax utanför samhället, och som även fungerade även som sockenstuga. Man vet inte när byggnaden uppfördes, men det är möjligt att det är samma hus som omnämndes på 1600-talet som senare blivit tillbyggt och reparerat.¹¹

Sundborns tingslag hade tingsställe vid kyrkan i Sundborn. 1910 flyttades tingsstället till Falun.

1889 slogs de ingående tingslagen samman till två nya tingslag. Kopparberg och Aspeboda,¹² Vika, Knifva och Hosjö,¹³ Svärdsjö samt Sundborns tingslag bildade ett gemensamt tingslag,¹⁴ som senare ändrade namn till Falu domsagas norra tingslag. Det gemensamma tingsstället placerades i Falun där ett nytt tingshus uppfördes 1910. Byggnaden låg inne i de centrala delarna av staden, inte långt från järnvägsstationen.¹⁵ Det andra tingslaget omfattade Stora Tuna och Gustafs samt Torsångs tingslag. Benämningen ändrades till Falu domsagas södra tingslag några år senare.¹⁶ Till en början höll man ting vid Stora Tuna kyrka, men 1910 flyttades tingsstället in till Borlänge.¹⁷ Året därpå stod det nya tingshuset klart på Stationsgatan inne i Borlänge.

Rådhusrätter

Staden Falun låg under rådhusrätt. Den äldsta rådhusbyggnaden, en rådstuga, uppfördes troligen i början av 1600-talet. Man vet dock inte var denna byggnad låg eller hur den såg ut. Falun fick stadsprivilegier 1641, och på 1640-talet beslutades att man skulle uppföra "ett skönt och värdigt rådhus av sten".¹⁸ Drottning Kristina skänkte 1649 en tomt till staden där rådhuset kunde placeras. Tomten låg vid nuvarande Stortorget inne i de centrala delarna av Falun, och var egentligen avsedd för uppförandet av ett kornhus. Rådhusbygget påbörjades 1650 och slutfördes 1653. Byggmästare var Hans Ersson. Rådhuset byggdes från början i en våning. På- och tillbyggnader gjordes cirka hundra år senare (1749). I rådhuset fanns stadskällare, apotek, ränteri, auktionskammare och fängelse. Falun eldhärjades svårt sommaren 1761. Även rådhuset eldhärjades men återuppfördes under ledning av byggmästare Daniel Lundqvist från Gävle. Det var nu som huset fick sitt nuvarande utseende. Rådhuset återinvigdes 1766, och inrymmer idag kontorslokaler för kommunalråd och oppositionsråd samt stadskansli och näringslivskontor.¹⁹

Utvecklingen under andra hälften av 1900-talet

Från slutet av 1940-talet hade den offentliga sektorn, och därmed kommunerna, fått allt fler uppgifter: skolan hade byggts ut, socialvården och bostadsbyggandet likaså, för att inte glömma all teknisk service i form av el, avlopp och vatten. I början av 1950-talet genomfördes den så kallade

---

¹¹ Bergqvist, 1996, s. 11.

¹² Kopparbergs tingslag kallades under åren 1779 till 1889 för Kopparbergs och Aspeboda tingslag (Almquist s. 167).

¹³ Vika tingslag kom senare att kallas Vika, Kniva och Hosjö tingslag (Almquist s. 167).

¹⁴ Bihang till SFS 1893 nr 10.

¹⁵ Sundström, 1988, s. 49.

¹⁶ Bihang till SFS 1893 nr 10.

¹⁷ Almquist s. 168.

¹⁸ *Falu stads rådhus* 1991, s. 1.

¹⁹ *Falu stads rådhus*, s. 1ff.

storkommunreformen, och de allra minsta kommunerna försvann. Syftet med reformen var skapa logiska och rationella kommunindelningar. De borgerliga kommunerna skulle vara så pass stora att de kunde erbjuda den service som samhället kunde förvänta sig. Även domsagoindelningen påverkades av kommunförändringarna och rationaliserades. Domkretsarna blev betydligt större än vad de hade varit tidigare.²⁰

Ytterligare kommunreformer genomfördes på 1960- och 70-talen, då bland annat det gamla stadsbegreppet försvann. Rådhusrätten i Falun drogs in från och med 1964 och staden förenades med det norra tingslaget i Falu domsaga. 1965 förstatligades rådhusrätterna, och i början av 1970-talet trädde den nya underrättsreformen i kraft. Häradsrätterna och rådhusrätterna försvann och ersattes av tingsrätter. Tingshusbyggnadsskyldigheten upphörde vid samma tidpunkt. 1971 bilades Falu tingsrätt. I domkretsen ingick Borlänge och Falu kommuner. I Falun placerades det ena tingsstället och kansliet.²¹ Även Borlänge fungerade som tingsställe fram till april 1983 i väntan på att nya tingslokaler skulle färdigställas i Falun.²² Tingsrätten är inrymd i tingshuset från 1910, som dock har fått flera tillbyggnader under andra hälften av 1900-talet.

Falu tingsrätt

Kopparbergs tingslag²³

Domsagotillhörighet:	1682-1686	Med Sätters, Folkare, Husby, Hedemora, Stora Skedvi, Leksands, Vika ²⁴ , Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Stora Tuna ²⁵ , Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1687-1779	Med Stora Skedvi, Leksands, Vika, Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Stora Tuna, Gagnefs Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1780-1798	Med Stora Skedvi, Vika, Svärdsjö, Sundborns och Torsångs tingslag ²⁶
	1799-1857	Med Stora Skedvi, Vika, Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Folkare, Husby och Hedemora tingslag ²⁷
	1858-1970	Med Vika, Svärdsjö, Sundborn, Torsångs och Stora Tuna tingslag ²⁸

Tingsplatser: -1970 Falun

Häradshövdingar

²⁰ Från och med 1952 omfattade Falu domsaga (som fortfarande var indelad i två tingslag) följande områden: dels Stora Tuna och Gustafs landskommuner samt Borlänge stad (södra tingslaget), dels Vika, Sundborns, Svärdsjö, Envikens och Stora Kopparbergs landskommuner (norra tingslaget). Falun låg fortfarande under rådhusrätt (SFS 1950:456).

²¹ SFS 1970:501. Se även SFS 1982:996.

²² SFS 1973:325 och 1983:26.

²³ Tingslaget kallades under tiden 1779-1889 Kopparbergs och Aspeboda tingslag.

²⁴ Vika tingslag kallades senare Vika, Kniva och Hosjö tingslag.

²⁵ Senare kallat Stora Tuna och Gustafs tingslag.

²⁶ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan kallades Kopparbergs lagens och Näsårdals läns domsaga

²⁷ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan benämndes Kopparbergs lagens och Näsårdals läns domsaga.

²⁸ Jfr kungliga breven den 20 mars 1852 och den 26 januari 1858. Domsagan benämndes Falu domsaga.

Magnus Persson	1686-1696
Gerhard Lohrman	1696-1700
Johan Komstedt	1700-1711
Fredrik Brander	1711-1712
Johan Björling	1712-1731
Carl de Brenner	1731-1747
Per Sernander	1747-1762
Gustaf Malmin	1762-1779
Olof Fallsten	1780-1799
Magnus Ullholm	1800-1809
Nils Callerholm	1810-1858
Justus Ludvig Eurén	1858-1878
Fabian Vilhelm von Koch	1879-1907
Ernst Laurentius Alinder	1908-1931
Fredrik Wilhelm Knutsson Killander	1931-1948
Nils Ludvig August Falk	1948-

Vika tingslag²⁹

Domsagotillhörighet:	1682-1686	Med Sätters, Folkare, Husby, Hedemora, Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Stora Tuna ³⁰ , Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1687-1779	Med Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Stora Tuna, Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1780-1798	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Svärdsjö, Sundborns och Torsångs tingslag ³¹
	1799-1857	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Folkare, Husby och Hedemora tingslag ³²
	1858-1970	Med Kopparbergs, Svärdsjö, Sundborn, Torsång och Stora Tuna tingslag ³³

Tingsplatser: -1970 Falun

Häradshövdingar

Magnus Persson	1686-1696
Gerhard Lohrman	1696-1700
Johan Komstedt	1700-1711
Fredrik Brander	1711-1712
Johan Björling	1712-1731

²⁹ Kallades även Vika, Kniva och Hosjö tingslag.

³⁰ Senare kallat Stora Tuna och Gustafs tingslag.

³¹ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan kallades Kopparbergslagens och Näsgårds läns domsaga

³² Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan benämndes Kopparbergslagens och Näsgårds läns domsaga.

³³ Jfr kungliga breven den 20 mars 1852 och den 26 januari 1858. Domsagan benämndes Falu domsaga.

Carl de Brenner	1731-1747
Per Sernander	1747-1762
Gustaf Malmin	1762-1779
Olof Fallsten	1780-1799
Magnus Ullholm	1800-1809
Nils Callerholm	1810-1858
Justus Ludvig Eurén	1858-1878
Fabian Vilhelm von Koch	1879-1907
Ernst Laurentius Alinder	1908-1931
Fredrik Wilhelm Knutsson Killander	1931-1948
Nils Ludvig August Falk	1948-

Svärdsjö tingslag

Domsagotillhörighet:	1682-1686	Med Sätters, Folkare, Husby, Hedemora, Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Vika ³⁴ , Sundborns, Torsångs, Tuna ³⁵ , Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1687-1779	Med Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Vika, Sundborns, Torsångs, Stora Tuna, Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1780-1798	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika, Sundborns och Torsångs tingslag ³⁶
	1799-1857	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika, Sundborns, Torsångs, Folkare, Husby och Hedemora tingslag
	1858-1970	Med Kopparbergs, Vika, Sundborn, Torsång och Stora Tuna tingslag ³⁷

Tingsplatser:	1884? -1970	Svärdsjö, enligt NLB Falun
----------------------	----------------	-------------------------------

Häradshövdingar

Magnus Persson	1686-1696
Gerhard Lohrman	1696-1700
Johan Komstedt	1700-1711
Fredrik Brander	1711-1712
Johan Björling	1712-1731
Carl de Brenner	1731-1747
Per Sernander	1747-1762
Gustaf Malmin	1762-1779
Olof Fallsten	1780-1799
Magnus Ullholm	1800-1809
Nils Callerholm	1810-1858

³⁴ Vika tingslag kallades senare Vika, Kniva och Hosjö tingslag.

³⁵ Senare kallat Stora Tuna och Gustafs tingslag.

³⁶ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan kallades Kopparbergslagens och Näsårdls läns domsaga

³⁷ Jfr kungliga breven den 20 mars 1852 och den 26 januari 1858. Domsagan benämndes Falu domsaga.

Justus Ludvig Eurén	1858-1878
Fabian Vilhelm von Koch	1879-1907
Ernst Laurentius Alinder	1908-1931
Fredrik Wilhelm Knutsson Killander	1931-1948
Nils Ludvig August Falk	1948-

Sundborns tingslag

Domsagotillhörighet:	1682-1686	Med Sätters, Folkare, Husby, Hedemora, Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Vika ³⁸ , Svärdsjö, Torsångs, Stora Tuna ³⁹ , Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1687-1779	Med Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Vika, Svärdsjö, Torsångs, Stora Tuna, Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1780-1798	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika, Svärdsjö och Torsångs tingslag ⁴⁰
	1799-1857	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika, Svärdsjö, Torsångs, Folkare, Husby och Hedemora tingslag ⁴¹
	1858-1970	Med Kopparbergs, Vika, Svärdsjö, Torsång och Stora Tuna tingslag ⁴²

Tingsplatser:	-1970	Falun
----------------------	-------	-------

Häradshövdingar

Magnus Persson	1686-1696
Gerhard Lohrman	1696-1700
Johan Komstedt	1700-1711
Fredrik Brander	1711-1712
Johan Björling	1712-1731
Carl de Brenner	1731-1747
Per Sernander	1747-1762
Gustaf Malmin	1762-1779
Olof Fallsten	1780-1799
Magnus Ullholm	1800-1809
Nils Callerholm	1810-1858
Justus Ludvig Eurén	1858-1878
Fabian Vilhelm von Koch	1879-1907
Ernst Laurentius Alinder	1908-1931
Fredrik Wilhelm Knutsson Killander	1931-1948
Nils Ludvig August Falk	1948-

³⁸ Vika tingslag kallades senare Vika, Kniva och Hosjö tingslag.

³⁹ Senare kallat Stora Tuna och Gustafs tingslag.

⁴⁰ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan kallades Kopparberglagens och Näsårdls läns domsaga

⁴¹ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan benämndes Kopparberglagens och Näsårdls läns domsaga.

⁴² Jfr kungliga breven den 20 mars 1852 och den 26 januari 1858. Domsagan benämndes Falu domsaga.

Torsånga tingslag

Domsagotillhörighet:	1682-1686	Med Sätters, Folkare, Husby, Hedemora, Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Vika ⁴³ , Sundborns, Svärdsjö, Stora Tuna ⁴⁴ , Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1687-1779	Med Stora Skedvi, Leksands, Kopparbergs, Vika, Sundborns, Svärdsjö, Stora Tuna, Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1780-1798	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika, Sundborns och Svärdsjö tingslag ⁴⁵
	1799-1857	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika, Sundborns, Svärdsjö, Folkare, Husby och Hedemora tingslag ⁴⁶
	1858-1970	Med Kopparbergs, Vika, Sundborn, Svärdsjö och Stora Tuna tingslag ⁴⁷

Tingsplatser:

-1910	Vid Stora Tuna kyrka
1910 -1970	Borlänge

Häradshövdingar

Magnus Persson	1686-1696
Gerhard Lohrman	1696-1700
Johan Komstedt	1700-1711
Fredrik Brander	1711-1712
Johan Björling	1712-1731
Carl de Brenner	1731-1747
Per Sernander	1747-1762
Gustaf Malmin	1762-1779
Olof Fallsten	1780-1799
Magnus Ullholm	1800-1809
Nils Callerholm	1810-1858
Justus Ludvig Eurén	1858-1878
Fabian Vilhelm von Koch	1879-1907
Ernst Laurentius Alinder	1908-1931
Fredrik Wilhelm Knutsson Killander	1931-1948
Nils Ludvig August Falk	1948-

Tuna tingslag⁴⁸

⁴³ Vika tingslag kallades senare Vika, Kniva och Hosjö tingslag.

⁴⁴ Senare kallat Stora Tuna och Gustafs tingslag.

⁴⁵ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan kallades Kopparbergslagens och Näsgårdls läns domsaga

⁴⁶ Jfr kungl. brev den 4 december 1798. Domsagan benämndes Kopparbergslagens och Näsgårds läns domsaga.

⁴⁷ Jfr kungliga breven den 20 mars 1852 och den 26 januari 1858. Domsagan benämndes Falu domsaga.

⁴⁸ Tingslaget kallades även Stora Tuna och Gustafs tingslag.

Domsagotillhörighet:	1682-1686	Med Sätters, Folkare, Husby, Hedemora, Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika ⁴⁹ , Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Leksands, Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1687-1779	Med Stora Skedvi, Kopparbergs, Vika, Svärdsjö, Sundborns, Torsångs, Leksands, Gagnefs, Rättviks, Mora, Orsa och Särna tingslag
	1780-1798	Med Leksands, Gagnefs, Rättviks, Orsa, Mora och Särna tingslag
	1799-1857	Med Leksands, Gagnefs, Rättviks, Orsa, Mora, Älvdalens ⁵⁰ , Särna ⁵¹ och Sätters tingslag
	1858-1970	Med Kopparbergs, Vika, Sundborns, Svärdsjö och Torsångs tingslag ⁵²

Tingsplatser:	-1910	Vid Stora Tuna kyrka
	1910-	Borlänge

Häradshövdingar

Magnus Persson	1686-1696
Gerhard Lohrman	1696-1700
Johan Komstedt	1700-1711
Fredrik Brander	1711-1712
Johan Björling	1712-1731
Carl de Brenner	1731-1747
Per Sernander	1747-1762
Gustaf Malmin	1762-1794
Gustaf Sommelius	1794-1815
Carl Gustaf Hallengren	1815-1822
Jonas Alin	1822-1851
Per Erik Bosæus	1852-1857
Justus Ludvig Eurén	1858-1878
Fabian Vilhelm von Koch	1879-1907
Ernst Laurentius Alinder	1908-1931
Fredrik Wilhelm Knutsson Killander	1931-1948
Nils Ludvig August Falk	1948-

⁴⁹ Vika tingslag kallades senare Vika, Kniva och Hosjö tingslag.

⁵⁰ Älvdalen blev självständigt tingslag först från och med 1805.

⁵¹ Särna tingslag var under åren 1843-1861 förenat med Älvdalens tingslag.

⁵² Jfr kungliga breven den 20 mars 1852 och den 26 januari 1858. Domsagan benämndes Falu domsaga.

Litteratur

- Almquist, Jan Eric *Lagsagor och domsagor i Sverige : med särskild hänsyn till den judiciella indelningen* Norstedt Stockholm 1954-1955
- Bergqvist, Bengt-Åke: *Sockenstugan Borgärdet* 1996,
- Ericsson, Birgitta, *Bergsstadens Falun 1720-1769*, Uppsala 1970
- Hildebrand, K.G, *Falu stads historia till år 1687* (1-2), Falun 1946
- Inger, Göran *Svensk rättshistoria* Malmö 1997
- Lyberg, Ernst, "Hur Falu stads rådhus kom till", I: *Gammalt och nytt från Dalarna*. Sammanfört ur Falukuriren årgångarna 1944, 1945, 1946 och 1947, Falun 1948
- Nya lagberedningens betänkande angående rättsväsendets ombildning. Fjerde delen. Bihang*", Stockholm 1884
- Olsson, Sven Daniels, *Falu stads rådhus*, Falu kommun-Dalarnas museum, Falun 1991
- Byggnadsminnen* Riksantikvarieämbetet, 1978-1988, Uppsala 1989
- Sundström, Kjell – Daniels och Sven Olsson *Husen berättar. Bevarandeplan för Falu innerstad*, Dalarnas museums skriftserie av rapporter:16, Falun 1988
- Östberg, Axel, *Det gamla Falun*, Falun 1967 och 1978
- Falu stads rådhus* (broschyr utgiven av Falu kommun och Dalarnas museum), 1991